

Alternativ pensionsålder

PENSIONS
MYNDIGHETEN

Analysavdelningen
Bengt Norrby

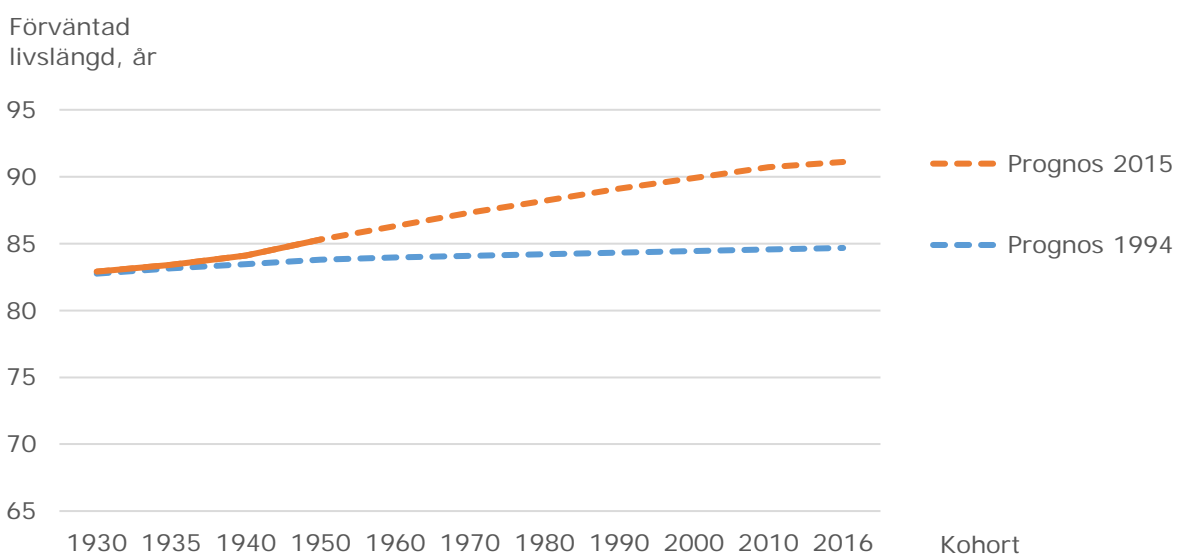
Alternativ pensionsålder

När Riksdagen beslutade om det nuvarande pensionssystemet våren 1994 användes Statistiska centralbyråns (SCB) befolkningsprognos från 1994 som underlag. För en person född 1930 var förväntad återstående livslängden vid 65 års ålder då 17 år och 9 månader. Det betydde att förväntad livslängd vid 65 års ålder var 82 år och 9 månader. Livslängden förväntades därefter öka med i genomsnitt 5 månader för varje årtionde fram till årskullen född 1960. Efter 2025, när årskull 1960 fyller 65 år, antogs medellivslängden vara konstant. Man tillade dock att ökningen av livslängden troligen kommer att fortsätta även efter 2025.

Med SCB:s senaste befolkningsprognos från 2015 har antagandena om förväntad livslängd vid 65 års ålder reviderats upp jämfört med prognosen från 1994. För en person född 1960 har förväntad livslängd ökat med 2 år och 5 månader från 83 år och 11 månader till 86 år och 4 månader. En person född 2016 förväntas leva till 91 år och 1 månad, en ökning med drygt 5 år jämfört med prognosen från 1994.

Diagram 1 visar prognostiserade livslängder 1994 och 2015. I diagrammet är en antagen ökning av livslängden inlagd för kohorterna efter 1960 för prognos 1994. Ökningen är av samma storlek som den prognostiserade ökningen mellan 1950 och 1960.

Diagram 1. Förväntad livslängd vid 65 års ålder vid två prognostillfällen, 1994 och 2015

En konsekvens av ökad förväntad livslängd är att även delningstalen ökar. Delningstalen används när pensionen beräknas genom att det samlade pensionskapitalet delas med delningstalet. Ökade delningstal innebär att de månatliga utbetalningarna av pension blir lägre. En motsatt effekt är att för en given årskull minskar delningstalen när de beräknas för högre åldrar. Pensionsutbetalningarna blir därigenom högre om man väljer att ta ut pension vid en senare tidpunkt.

Ett sätt att mäta pensionen är att jämföra pensionen med slutlönen. Måttet benämns *kompensationsgrad* och är ett mått på hur mycket pensionen kompenserar bortfallet av lön när man slutar att arbeta.

Alternativ pensionsålder

Kompensationsgraden för en person född 1972 är vid 65 års ålder 45 procent dvs personen får ut 45 procent av sin slutlön. Kompensationsgraden är då endast beräknad på den allmänna pensionen, tjänstepension ingår inte. Om kompensationsgraden i stället beräknas med delningstalet som gäller för en person född 1930 blir kompensationsgraden 55 procent. För att nå kompensationsgraden 55 procent behöver personen i vårt exempel arbeta längre. Vid 68 år och 3 månader når personen 55 procentens kompensationsgrad. Denna ålder kallar vi för *alternativ pensionsålder* och den är unik för varje kohort. För senare generationer är alternativ pensionsålder högre beroende på högre förväntade livslängd jämfört med tidigare generationer. För en person född 2016 är den alternativa pensionsåldern 70 år och 11 månader.

I diagram 2 är både förväntade livslängd vid 65 år ålder och alternativ pensionsålder inlagda. Lutningen på linjerna är tämligen lika och speglar kopplingen mellan förväntad livslängd och alternativ pensionsålder. Lutningen på linjen som visar förväntad livslängd lutar dock något mer än linjen för alternativ pensionsålder. Om linjerna var parallella skulle det innebära att för varje ökning av förväntad livslängd skulle man behöva arbeta motsvarande tid. Riktigt så illa är det inte. En tumregel säger att man behöver arbeta ungefär 2/3 av den tid som ökningen i förväntad livslängd utgör. Det betyder att om förväntad livslängd ökar med ett år (12 månader) så behöver arbetslivets längd öka med 8 månader för att kompensationsgraden skall vara konstant.

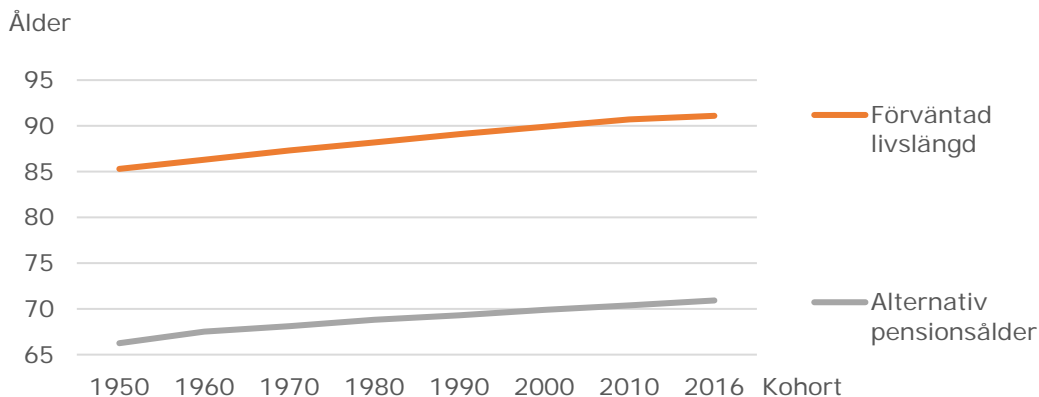
Förväntad livslängd är SCB:s prognos över livslängder medan alternativ pensionsålder är beräknad med Pensionsmyndighetens typfallsmodell. Vid beräkning av alternativ pensionsålder utgår man från ett antal antaganden varav SCB:s prognos är den viktigaste. Andra antaganden är att man börjar arbeta vid 23 års ålder och att inkomstutvecklingen följer den genomsnittliga löneökningen. För värdeutvecklingen i premiepensionen antas en real värdeutveckling på 3,9 procent. Eftersom alternativ pensionsålder är beräknad utifrån prognoser och antaganden skall resultaten inte övertolkas som en absolut sanning. Alternativ pensionsålder skall istället ses som en indikation på i vilken riktning vi rör oss. Det man kan säga om prognoser med tämligen stor säkerhet är, att de är sällan helt korrekta.

I bilagan, tabell 3 finns alternativa pensionsåldrar för alla årskullar.

2016-12-21

Dok.bet.
Version
Dnr/ref.

Diagram 2. Förväntad livslängd vid 65 års ålder för olika kohorter, alternativ pensionsålder, prognos 2015

Kompensationsgrad – 100 procent

En intressant fråga i sammanhanget är; hur länge behöver man arbeta för att få samma pension som slutlönen dvs. kompensationsgraden är 100 procent. Vid en kompensationsgrad på 100 procent bibehålls samma ekonomiska standard efter pensioneringen som före pensioneringen.

Diagram 3 visar kompensationsgraden för kohorterna 1972 och 2016 för åldrarna 61 år till 80 år. Diagrammet visar kompensationsgraden dels för allmän pension där inkomstpension och premiepension ingår och dels för total pension, där även tjänstepension ingår. I diagrammet är det markerat med lodräta sträck där kompensationsgraden når 100 procent för total pension.

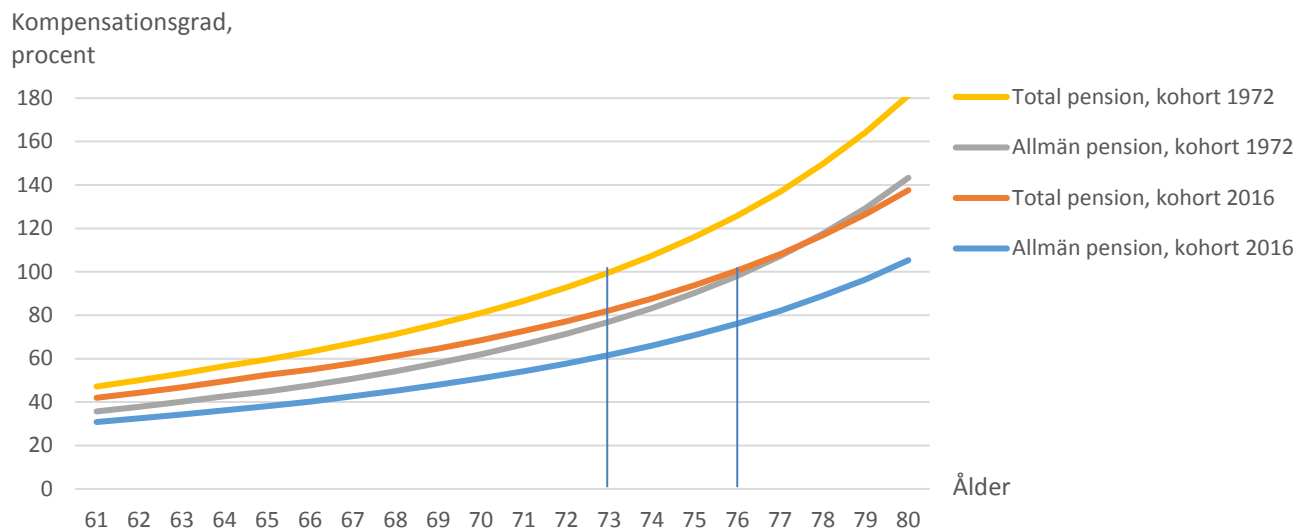
Beräkningen är gjord för en person som börjar arbeta vid 23 års ålder och tjänstepensionsavtalet är SAF-LO. Av diagrammet kan man utläsa att 100 procents kompensationsgrad nås vid 76 års ålder för kohort 2016 när total pension ingår.

Om man exkluderar tjänstepensionen och endast ser till den allmänna pensionen blir det nödvändigt att arbeta till drygt 80 år för att nå 100 procents kompensationsgrad.

2016-12-21

Dok.bet.
Version
Dnr/ref.

Diagram 3. Kompensationsgrad vid olika åldrar för kohorterna 1972 och 2016, allmän pension och total pension

Kohort 1972 når 100 procents kompensationsgrad några år tidigare jämfört med kohort 2016. Vid 73 års ålder nås kompensationsgraden 100 procent om total pension ingår. Om endast allmän pension ingår i beräkningen nås 100 procents kompensationsgrad vid drygt 76 års ålder. Att kohort 1972 når 100 procents kompensationsgrad vid en lägre ålder jämfört med kohort 2016 beror på lägre förväntad livslängd och därmed lägre delningstal. Personer födda 2016 kommer dock att få en längre tid som pensionär trots att de måste arbeta ungefär 3 år längre jämfört med årskullen 1972.

Av texten ovan framgår det att det till viss mån är möjligt för den blivande pensionären att välja ekonomisk standard genom att välja tidpunkt för pensionering. Valet står då mellan att välja lägre pension men längre tid som pensionär alternativt, hög pension men kortare tid som pensionär. Alla är dock inte tilltalade av alternativet att behöva arbeta upp i hög ålder men vill ändå ha en anständig pension. Det finns en annan möjlighet för individen att själv påverka kompensationsgraden utan att behöva arbeta alltför långt upp i åldern. Genom eget pensionssparande kan den blivande pensionären gå i pension tidigare med samma ekonomiska standard som vid den alternativa pensionsåldern, priset för det är att konsumtionsutrymmet ”i dag” minskar.

Tabell 1 visar kompensationsgraden för kohort 2016 vid olika nivåer på eget sparande och vid olika åldrar. Det egna sparandet antas börja samtidigt som personen börjar arbeta vid 23 års ålder och real värdeökning på det egna sparandet antas vara 3,9 procent.

För personer födda 2016 är den alternativa pensionsåldern 70 år och 11 månader. Kompensationsgraden för den allmänna pensionen är då 53 procent. Genom eget sparande är det möjligt att nå samma kompensationsgrad vid en lägre ålder. Om det egna sparandet uppgår till 5 procent av bruttolönen når kompensationsgraden 53 procent vid innan 65 års ålder. För en person med en månadslön på 30 000 kronor innebär det att konsumtionsutrymmet minskar med 1 500 kronor per månad före skatt. Beloppen i exemplet är uttryckta i 2016 års lönenivå.

2016-12-21

Utöver det egna sparandet avsätts 16 procent till inkomstpensionen, premiepensionen 2,5 procent och tjänstepensionen 4,5 procent. Den totala avsättningen är då 28 procent och det innebär att pengarna som betalas in är nästan i nivå med avsättningen till tjänstepensionen över 7,5 inkomstbasbelopp som är 30 procent i de flesta premiebestämda tjänstepensionsavtal.

Tabell 1. Kompensationsgrad vid olika åldrar, allmän pension och eget sparande, kohort 2016

Eget sparande, procent av lön	Ålder	Kompensationsgrad, procent
0	70 år och 11 månader	53
1	69 år och 6 månader	53
2	68 år och 2 månader	53
3	67 år	53
4	65 år och 8 månader	53
5	64 år och 8 månader	53

Kommer livslängden att öka?

Ökningen i förväntad livslängd har varit betydande de senaste decennierna. För den enskilda människan är det naturligtvis positivt med ett längre liv, samtidigt innebär det att pensionssystemet endera ger lägre pensioner eller högre pensionsålder.

I SCB:s prognoser över livslängder finns inget som tyder på att livslängdsökningen kommer att sluta. Däremot verkar livslängdsökningen vara avtagande vilket skulle kunna tyda på att det finns en gräns för hur gammal en människa kan bli.

För närvarande ökar förväntad livslängd med ungefär med 1,7 månader varje år och tabell 2 är förväntad livslängd omräknad för olika perioder. Uppskattningsvis tar det 20 minuter som det tar att läsa denna PM. Under den tiden har den förväntade livslängden ökat med 3 minuter.

Tabell 2. Ökning av förväntad livslängd för olika perioder

Period	Förändring i förväntad livstid
1 år	1,7 månader
1 månad	4,4 dygn
1 dygn	3,5 timmar
1 timme	9 minuter

En fråga som många ställer sig är; hur gammal kan en människa bli. Något slutgiltigt svar på den frågan lär vi antagligen aldrig få. Den hittills dokumenterat äldsta människan som har levat var madame Jeanne-Louse Calment som 1997 avled i en ålder av 122 år. Hon hade då överlevt både sin dotter och sin sonson med fler decennier. Den äldsta nu levande människan är italienskan Emma Morano som fyllde 117 år den 29 november.

2016-12-21

Dok.bet.
Version
Dnr/ref.

Vad säger forskningen om livslängd?¹ Vissa forskare menar att människans biologiska klocka stannar vid en ålder av omkring 115 år. Antalet människor som har levat längre än 115 år är mycket få och ålderskurvan verkar nå en plåtå vid denna ålder.

Andra forskare menar å andra sidan att det antagligen inte finns någon övre gräns för hur gammal en människa kan bli. De pekar på att framtida ökad kunskap inom medicin antagligen kommer att medföra en fortsatt ökning av livslängden.

---

¹ <http://www.nature.com/news/human-age-limit-claim-sparks-debate-1.20750>

http://www.nature.com/articles/nature19793.epdf?referrer_access_token=5LwE2tEGm7T3BsW1U9ab-tRgN0jAjWel9jnR3ZoTv0Pb4vtl1frNQHDv-H9AfVH01ioYxu8PQfwZBhqdi_2d4XR5nKj32ceoOXhT0fgtxUT0nTTYkDf2phyMpf7S-8qRrd3a4U-GhYIZmSF0Wn9RieCtc8awfVN0W1MKhdxuYvJYDyKz1_3_MC1Awo74kgpNNHxt5YJ_cn9-INDOTGNGFZouVBn_HB4w7mTaP3Aq6Bzf_tm3PBIYeIT4Mbgs90ex&tracking_referrer=www.nature.com

2016-12-21

Bilaga

Tabell 3. Alternativa pensionsåldrar

Årskull	Fyller 65	År	Månader
1930	1995	65	
1952	2017	66	7
1953	2018	66	9
1954	2019	66	11
1955	2020	67	1
1956	2021	67	2
1957	2022	67	3
1958	2023	67	4
1959	2024	67	5
1960	2025	67	6
1961	2026	67	7
1962	2027	67	8
1963	2028	67	9
1964	2029	67	10
1965	2030	67	11
1966	2031	67	11
1967	2032	68	
1968	2033	68	
1969	2034	68	1
1970	2035	68	1
1971	2036	68	2
1972	2037	68	3
1973	2038	68	3
1974	2039	68	4
1975	2040	68	5
1976	2041	68	6
1977	2042	68	7
1978	2043	68	8
1979	2044	68	9
1980	2045	68	10
1981	2046	68	10
1982	2047	68	11
1983	2048	68	11
1984	2049	69	
1985	2050	69	
1986	2051	69	1
1987	2052	69	1
1988	2053	69	2
1989	2054	69	3
1990	2055	69	4
1991	2056	69	5
1992	2057	69	6
1993	2058	69	6
1994	2059	69	7
1995	2060	69	8
1996	2061	69	9
1997	2062	69	9
1998	2063	69	10

2016-12-21

1999	2064	69	10
2000	2065	69	11
2001	2066	69	11
2002	2067	70	
2003	2068	70	
2004	2069	70	1
2005	2070	70	1
2006	2071	70	2
2007	2072	70	3
2008	2073	70	3
2009	2074	70	4
2010	2075	70	5
2011	2076	70	6
2012	2077	70	7
2013	2078	70	8
2014	2079	70	9
2015	2080	70	10
2016	2081	70	11

---

www.pensionsmyndigheten.se